

Fördjupat kyrkopolitiskt program, för Västerås Stift. Valet 2005.

1. Därför är Svenska kyrkan viktig för socialdemokratien

En stor majoritet av svenska folket tillhör Svenska kyrkan. Denna historiskt givna förutsättning är grunden till att riksdagen i samband med de ändrade relationerna mellan kyrkan och staten stiftat en speciell lag om Svenska kyrkan. Denna lag fastslår, att Svenska kyrkan är ett evangeliskt - lutherskt trossamfund och en öppen folkkyrka, som bedriver rikstäckande verksamhet i samverkan mellan de förtroendevalda och dem som har vigts till sina ämbeten. Svenska kyrkan är huvudman för begravningsväsendet. Svenska kyrkan har en stark förankring i människors hembygd och förvaltar såväl byggnader som konst- och kulturskatter som alla invånare ser som sina tillgångar. Svenska kyrkan bidrar också till ett varierat musikliv. I krissituationer får kyrkan tjäna som samlingspunkt för människor som söker stillhet, tröst, eftertanke och möjlighet att tala med andra.

En öppen folkkyrka skall ha plats för alla, oavsett hur långt man kommit på trons väg. I Svenska kyrkan skall finnas plats för både troende och sökande. Det centrala i kyrkans budskap om människovärdet sammanfaller med socialdemokratins grundsyn. Med sina värderingar om frihet, jämlikhet och solidaritet ser socialdemokratien det naturligt att vara en ideologisk plattform och en aktiv partner för en demokratisk folkkyrka. Svenska kyrkan måste vara en angelägenhet för de många, inte enbart för de få. Om många deltar i de kyrkliga valen stärks den demokratiska grunden för folkkyrkotanken. Det är väsentligt att säkerställa, att kyrkan leds av människor som har ett brett folkligt förtroende. Västerås stift som består utav de gamla landskapen Dalarna och Västmanland och norra delen av Örebro län är Svenska kyrkans regionala organisation som ska främja det lokala arbetet i stiftets cirka 120 församlingar.

Religionen är en del av samhället och kyrkopolitiken en del av kulturpolitiken

Sverige är sedan snart 1000 år tillbaka ett kristet land. Den kristna religionens inflytande på vår kultur märks bland annat på alla kyrkor som präglar landskapsbilden. För att vårda dessa och det övriga kristna kulturarvet är det nödvändigt, att det finns en bred, rikstäckande folkkyrka som fungerar demokratiskt. Detta kulturhistoriska ansvar utgör en konkret orsak till att socialdemokratien också engagerar sig i kyrkopolitiken. Ansvaret gäller inte bara bevarandet av det gamla. Socialdemokraterna stödjer därför det arbete som bedrivs inom sjukhuskyrkan, högskolan mm. Svenska kyrkan är även en nyskapande kraft samtidigt som den är en av vårt samhälles viktigaste kulturbärare.

Värderingar

Målet för allt politiskt arbete är att bygga ett så gott och rättvist samhälle som möjligt. Redskapet är framför allt lagstiftning, som skapar ramar för ekonomi och näringsliv, för utbildning och omvårdnad, för ordnings respektive dömande makt samt ger underlag för beskattning och fördelningen av resurser. Allt detta kräver normer och värderingar. Varje människa reflekterar över vad som är rätt och fel. Detta hör till att vara människa. Men vilka värderingar man har som individ eller delar med andra i samhället är ingen självklarhet. Visserligen råder det brett samförstånd i Sverige och kanske i hela västerlandet om människovärdet som okränkbart. Men detta är ingen naturgiven standpunkt utan en värdering som måste motiveras, underbyggas och försvaras av människor som står för den. Det är lätt att upptäcka det gemensamma i det kristna budskapet och i de socialdemokratiska värderingarna, värderingar som ständigt måste fördjupas och försvaras. Här kan kyrkan fylla en viktig samhällsfunktion genom att delta i den offentliga debatten. Den kan även vara redskap för personlig religiös fördjupning och ge inspiration åt individer, som i sin tur påverkar och kritiserar samhället när det är orättvist.

Socialdemokratisk kyrkopolitik står för en radikal och utifrån sitt perspektiv genuin kristendomstolkning, där det mänskliga ansvaret gäller både individens andliga och materiella behov, ekonomi och ekologi. Livet ses som en helhet. Kyrkopolitik och vanlig politik är med detta synsätt två sidor av samma mynt. Socialdemokratin anser därför att kyrkan också ska visa engagemang i samhällsfrågor.

2. Demokrati – självklart i en folkkyrka

Demokrati bygger på delaktighet och deltagande. Den är en metod att hantera den mångfald som vi människor representerar. Jesus mötte varje människa med samma respekt. Han hade en demokratisk människosyn. Demokrati stämmer också med dopets idé: total jämlikhet mellan människor av olika ras, kön och social ställning. Även nattvarden har en djupt demokratisk symbolik, då alla sida vid sida får del av samma bröd och vin, lika åt alla. För socialdemokratin är det en självklarhet att de förtroendevalda utövar inflytande och tar ansvar inom kyrkan. Detta har såväl kristna som demokratiska orsaker. Ansvaret för kyrkan är gemensamt för hela församlingen, och fördelningen av ansvaret skall ske inom demokratins ram. Detta säkerställer att de anställdas sakkunskaper och erfarenheter kan komma till sin rätt. Ett folkligt engagemang och inflytande bevarar Svenska kyrkan som folkets kyrka.

Uppdraget

Att formulera idéer, visioner och mål utgör en del av demokratins väsen. På alla sätt bör församlingstillhöriga och deras förtroendevalda uppmuntras att ha idéer och visioner. De förtroendevaldas roll inom kyrkan kan primärt anses vara att föra in synpunkter och tankar från såväl dem som tillhör kyrkan som från dem som kyrkan i övrigt är satt att tjäna.

Inflytande fordrar kunskap

Utbildning är ett viktigt redskap för att främja ett demokratiskt arbetssätt. För att som lekman kunna formulera visioner fordras utveckling och utbildning. I utbildningar som behandlar kyrkans tro och bekännelse är det i hög grad angeläget att många deltar. Detta främjar delaktigheten och ansvaret för det som är kyrkans speciella uppgifter. Att styra innebär att formulera visioner och att prioritera. Ett verkligt inflytande fordrar engagemang.

Socialdemokraterna i Västerås stift avser

- **att genom engagerade förtroendevalda fullt ut förverkliga Svenska kyrkan som en öppen och demokratisk folkkyrka**
- **att utveckla och utbilda förtroendevalda och personal för att kunna möta människor vid kriser och katastrofer**

3. Frihet, jämlikhet och solidaritet

Honnörsorden frihet, jämlikhet och solidaritet fångar det väsentliga i socialdemokratisk ideologi. Det som ryms i dessa begrepp är också centralt i kristen tro. Svenska kyrkan är evangelisk-luthersk. I sin kritik av den medeltida uppfattningen, där prästerna ansågs ha en särskild andlig status, formulerade reformatorn Martin Luther tesen om det allmänna prästadömet. Alla människor har samma värde inför Gud, och alla döpta ses därför som präster. Det allmänna prästadömet är grundat i dopet, vilket till sin grundhållning visar respekten för alla människor. Vi har alla direkt tillgång till Gud.

Frihet

Frihet och ansvar hör ihop. Kyrkan har i gångna tider ofta gått maktens ärenden och hjälpt till att kontrollera människor med hjälp av skuldbeläggning. Evangeliet står för raka motsatsen. Det budskap som kyrkan har att förkunna är förlåtelse utan villkor och frihet från förlamande skuld. Frihetsbegreppet i bibeln är inte bara individuellt eller existentiellt utan i hög grad också samhälleligt eller socialt. Ordet frälsa kommer av att frihalsa vilket innebar att lossa på slavens järnring runt halsen. Ordet försoning är ett nyckelbegrepp såväl i samhälleligt som religiöst sammanhang.

Jämlikhet

Jämlikhet och människovärde grundar kristendomen på den första trosartikeln om Gud som skapare av himmel och jord. Alla människor är var och en skapade till Guds avbild. Livets gåta och märkliga gestalt är oförklarliga under. Inför detta står alla människor i lika hög grad i förundran och beroende. Omgiven av skapelsen kan den kristna människan upptäcka och uppleva det heliga mitt i det vanliga och naturliga. Enligt skapelseberättelsen har människan ett särskilt ansvar för hela skapelsen. Detta innebär en ekologisk syn på miljön.

Att Svenska kyrkan ska vara *öppen och rikstäckande*. Båda dessa begrepp betonar kyrkans jämlika karaktär. Den teologiska innebörden av öppen och rikstäckande är att Guds nåd innefattar alla som vistas inom församlingen, oberoende av förtjänster och aktiviteter.

Solidaritet

Solidaritet visar sig i den ömsesidiga tjänsten åt nästan, som samtidigt är en tjänst åt Gud. Solidaritetstanken avspeglas inom diakonin. Genom tjänst åt nästan gör vi tjänst åt Gud. Likaväl som det i grunden finns ett allmänt prästadöme finns det även allmän diakoni. Diakoni (tjänande) handlar om att vara medmänniska, vilket också enligt lutherskt sätt att se omfattar den tjänst vi gör varandra i arbetets olika roller.

4. Svenska kyrkan som en av vårt lands största kulturbärare

Genom århundraden har kyrkan haft en framskjuten roll i människors liv. Genom skatter, gåvor och andra insatser har stora kulturella värden samlats. Dessa måste på ett tillfredsställande sätt både bevaras för eftervärlden och göras tillgängliga för allmänheten. Inom musikens område har det skapats mycket stora verk av kyrklig karaktär. Framstående kompositörer har vid olika tidpunkter i historien skrivit musik som fortfarande bidrar till ett levande kyrkomusikaliskt liv. Men man kan även tänka att på senare tid har även andra konstnärliga uttrycksformer, såsom teater och dans funnit sin plats i kyrkan. Så långt möjligt är bör kyrkor och andra församlingslokaler stå öppna och vara tillgängliga utan alltför stora administrativa och ekonomiska hinder. Kyrkorna har en bred betydelse som symbol för hembygden och för det eviga. De är utmärkta platser för såväl tystnad och samtal som eftertanke.

Socialdemokraterna i Västerås stift avser

- **att slå vakt om kyrkans roll som kulturbärare**
- **att hålla kyrkobyggnaderna öppna i så stor utsträckning som omständigheterna medger**
- **att slå vakt om våra stiftsgårdars fortsatta existens i Rättvik och Finnåker**
- **att ge fjällkyrkan i Sälen och Idre goda möjligheter att utvecklas**

5. Stiftsarbetet påverkar församlinglivet

Stiftets grundläggande uppgifter är gudstjänst, diakoni, undervisning och mission. Att formulera visioner och mål innebär att ha genomtänkta ståndpunkter och idéer om hur församlinglivet skall utvecklas, vilket kräver en mer aktiv insats än att endast ta ställning till framlagda förslag. Att styra en verksamhet innebär att det styrande organet - här stiftsstyrelsen - formulerar visioner, prioriterar mellan olika åtgärder för att nå uppsatta mål samt anslår medel till beslutade insatser. Inom ramen för den demokratiska styrelsen har präster och övriga anställda samt förtroendevalda ett gemensamt ansvar för församlingens arbete. Socialdemokratiska politiker inom församlingarna i Västerås stift ska prioritera dialog och ta ett särskilt ansvar för barn och ungdom som bor eller vistas i församlingarna. Att aktualisera etiska och existentiella frågor och samtala om dessa är en angelägen uppgift för kyrkan, då denna förmåga alltför sällan utvecklas i dagens skola. Många barn och ungdomar känner sig andligt hemlösa. Församlingarna i Västerås stift måste kunna erbjuda en mötesplats för de unga.

Socialdemokraterna i Västerås stift menar, att det är viktigt

- **att visa lyhörddhet för församlingarnas behov och önskemål**
- **att alltid agera så, att öppenheten gentemot församlingsmedlemmarna garanteras**
- **att våga tänka i nya banor samt**
- **att prioritera barn och ungdom**
- **att en satsning på musiken inom Svenska kyrkan i Västerås stift utvecklas, med inriktning på "Ung musik"**

Gudstjänst

Gudstjänsten är uttryck för samhörighet och bör vara en mötesplats där människor kan dela glädje och sorg. Ordet gudstjänst förknippas ofta med söndagens huvudgudstjänst. Det bör dock påminnas om att gudstjänst är något mycket mer omfattande och mångfaldigt än vad som kan komma till uttryck i olika offentliga former. Vi socialdemokrater vill ha ett varierat gudstjänstliv. Kyrkorådet och kyrkoherden har gemensamt ansvar för gudstjänstlivets utformning och utveckling. Kyrkorådet har ansvaret för den övergripande inriktningen och utvecklingen av gudstjänstlivet, och prästen har ansvaret för de enskilda gudstjänsterna. Det är viktigt att gudstjänsten verkligen blir det tillfälle då problem och glädjeämnen får komma till uttryck och sättas in i ett större perspektiv. Detta kräver kontakt med församlingsborna, lyhörddhet för att det finns olika behov och intressen samt en mångfald av uttrycksformer. Den öppenhet som bör präglade församlingarna i Västerås stift måste i synnerhet gälla gudstjänstlivet.

Socialdemokraterna i Västerås stift menar, att det, i samband med att gudstjänster planeras och genomförs, är viktigt

- **att fånga upp församlingarnas synpunkter**
- **att gudstjänstlivet varieras och att låta församlingsmedlemmarna aktivt delta i planering och genomförande av gudstjänster samt**
- **att verka för ett varierat musikutbud med stor lyhördhet för församlingsmedlemmarnas önskemål**

Undervisning

Kyrkans undervisning måste på olika sätt möta människor där de befinner sig. Församlingarnas uppgift är att skapa mötesplatser där både vuxna och ungdomar ges möjlighet att tolka livet. Gemensamt kännetecken för undervisning bland vuxna, oavsett om det rör sig om bibelstudier, dopsamtal, samlevnad mm, är att den bör kännetecknas av samtal snarare än serverande av färdiga svar och lösningar. Undervisning bland barn och ungdom bör ske i medvetande om vad som händer i den allmänna utbildningen, vilket fordrar kontakter med lokala förskolor och skolor. Västerås stift bör uppmärksamma sitt ansvar att tillse att alla barn får kunskap om den kristna kultur som präglar vårt land. Socialdemokraterna i Västerås stift vill prioritera arbetet med att nå alla barn i förskola och skola framför att bedriva kyrklig förskole- och skolverksamhet, som bara når ett fåtal. Konfirmandundervisningen är idag en av kyrkans främsta möjligheter att komma i kontakt med unga människor och att på ett naturligt sätt erbjuda dop för de ungdomar som inte döpts som småbarn. Konfirmationsundervisningen bör därför ges hög prioritet.

Socialdemokraterna i Västerås stift vill verka för

- **att församlingarnas samarbete med lokala förskolor och skolor utvecklas**
- **att konfirmandundervisning med hög kvalitet erbjuds**

Diakoni

Diakoni är det kristna budskapet omsatt i konkret handling. Det är en tjänst som ska genomsyra församlingarnas verksamhet. Dess kärna är omsorg. Det är viktigt att diakonin är offensiv. Detta innebär, att den skall påtala och påverka, så att det som medverkar till orättvisa och utslagning förhindras, att ägna sig åt gamla och sjuka. För dessa uppgifter kan frivilliga engageras. De anställda inom Västerås stift och i de lokala församlingarna, som arbetar med diakonala uppgifter kan i samverkan med varandra och andra bryta nya vägar. Detta kan innebära att uppsöka dem som på olika sätt befinner sig i samhällets marginaler. Det territoriella ansvarsområdet för församlingarna innebär ett ansvar för både dem som är tillhöriga och för övriga personer som vistas i församlingen. Det gäller att se och känna engagemang för alla de människor som finns inom stiftens gränser, känna trivselsmen också vara förtrogen med nöden och dess orsaker och slå larm när det behövs. Diakoni är uttryck för stiftet och församlingarnas vilja att ta ett socialt ansvar, något som inte får frånta varje människa hennes eget personliga ansvar.

Socialdemokraterna i Västerås stift vill verka för

- **att kyrkan påtalar och påverkar, så att det som skapar orättvisor och utslagning förhindras**
- **att diakonin arbetar offensivt och uppsökande samt**
- **att utveckla frivilligheten inom diakonin**
- **att det drogförebyggande arbete som pågår inom Västerås stift fortsätter**
- **att telefonjouren ges fortsatta resurser för en fortsatt heltäckande verksamhet i stiftet**

Mission

Mission är att söka nå alla människor med ett kristet evangelium. Från att tidigare ha varit riktat mot tredje världen med målet att omvända s.k. hedningar har begreppet mission fått en vidare innebörd. Missionen vänder sig lika mycket till människor i vårt eget land. Gränsen mellan mission och ekumenik suddas ut. Ekumenik syftar till alla kyrkors samhörighet och enhet. Respekt och lyhördhet i umgänget med andra religioner skapar den mänskliga och globala enhet som är ekumenikens mål. Det handlar nu om ömsesidigt utbyte av inspiration och lärande. En annan viktig uppgift är att söka förstå och mildra de kulturkollisioner som uppstår i vårt land, så att främlingsfientlighet, rasism och fördomar motarbetas. Kyrkans uppgift är att vara opinionsbildare för en human ekonomisk världsordning och flyktingpolitik. Arbete för miljön och skapelsens integritet ingår också i de kristnas mission, d v s uppgift i världen.

Socialdemokraterna i Västerås stift vill verka för

- **att stödja efterlevandet av de mänskliga rättigheterna i vår vardag**
- **att ge möjligheter till ett aktivt integrationsarbete i stiftets församlingar**
- **att dialog med personer från andra religioner och andra samfund utvecklas**
- **att fortsätta stödja det unika biståndsprojekt inom skogsbruket som har startats i Mocambique**
- **att stiftets församlingar kan vara brobyggare och erbjuda miljöer där olika religioner och kulturer kan mötas**

6. Ekonomi

Svenska kyrkans arbete finansieras av kyrkoavgifter, gåvor och andra insamlade medel. Det är viktigt att en ansvarsmedveten och effektiv hushållning sker med kyrkliga medel. Våra framtida resurser måste hanteras i samklang med vår omvärld, minskar resurserna måste vi vara öppna för andra lösningar, kunna söka andra samverkansformer tillsammans. Vi socialdemokrater tycker att i denna förvaltning ska kyrkan agera föredömligt och långsiktigt, så att också respekt för de ekologiska sambanden visas. Vinstintresset vid förvaltningen av kyrkans egendom får aldrig vara ett egenvärde.

Socialdemokraterna i Västerås stift vill verka för

- **att ekonomiska medel långsiktigt förvaltas på etiskt och ekologiskt ansvarsfullt sätt**
- **att påbörja ett arbete för att se över den framtida församlingsstrukturen i Västerås stift**

7. Kyrkan som arbetsplats

Att utöva sitt ansvar som arbetsgivare är en viktig uppgift. Detta sker främst genom att riktlinjer för personalpolitiken i stort dras upp, genom att arbetsmiljön värnas, genom att jämställdhetsplaner utarbetas och genom andra liknande åtgärder. Det måste vara en självklarhet, att de kyrkliga arbetsplatserna kännetecknas av en god arbetsmiljö. Genom att medbestämmandet utvecklas på arbetsplatsen kan initiativ och erfarenheter från alla anställda tas tillvara. Arbetstagarna måste ha stort inflytande över hur de mål som uppställts bäst nås. En viktig uppgift är att driva jämställdhetsfrågorna.